

Brata.

(Spisal Boleslav.)

Ce greš po glavni cesti, ki drži iz Ljubljane v Kranj, zagledaš na prostranem Sorškem polju lepo zidano gospodarsko poslopje. Enonadstropna hiša, stoječa na levi strani ceste, za njo velik hlev in obsežen vrt ti priča, da tu stanuje bogata rodbina.

A če vse nekoliko natančneje ogledaš, se ti zdi, da je vse nekako zapuščeno in zanemarjeno. Vrtna ograja je vsa razdrta; jabolane so velike in vse polomljene. Hlevi so prazni; in če nazadnje pogledaš še v hišo, ne zapaziš žive duše nikjer. Tudi najmanjšega pohištva ni v hiši, kar priča, da je nenaseljena.

A nekdam je bilo tu vse drugače.

Bilo je pred petdesetimi leti. Takrat je bival na tem domovju gospodar, ki so mu ljudje rekli Puščavnik, ker je imel domovje na samoti.

Puščavnik je bil vdovec star komaj štirideset let. Poleg prijazne domačije in mnogih njiv je imel tudi v hlevu vedno po petnajst glav živine.

Največ koristi mu je pa donášala gostilna. Kakor je znano, še ni bilo v tistem času železnic kakor sedaj. Zatorej so imeli vozniki toliko več opravila. Ves promet se je vršil takrat po cestah. Dan na dan so prevažali težko upreženi konji iz kraja v kraj. In čim lepša je bila cesta, tem večji promet je bil na njej.

Takrat so gostilne, stoječe ob glavnih cestah, tako cvetle, kakor še nikdar prej. Skoro v vsaki večji vasi se je ustavil kak voznik, da je oskrbel sebe in živino za nadaljno pot.

Ena najbolj znanih gostilnic je bila takrat Puščavnikova. Bila je takorekoč postaja med Ljubljano, Škofjo Loko in Kranjem. Tam je bilo tudi križišče cest.

Poleg tega je bil Puščavnik tudi župan. Hodil je nekoliko časa v mestne šole in ker je bil večš pisanja, ga je doletela ta čast.

Tudi svoja dva sinova je izkušal pripraviti k boljšemu kruhu.

Ker je starejši sin Ivan takoj prvo leto pokazal v domači šoli gospoda župnika veliko nadarjenost, ga je

misllil oče takoj drugo leto dati v mestne šole. Naposled se je pa premislil, ker je izprevidel, da je še premlad.

Konec drugega leta gre Puščavnik k gospodu župniku in jim pové svoje mnenje. Gospod so bili prav zadovoljni s tem sklepom.

Ko pové oče Ivanu, da bo moral iti od doma, se ta ni mogel sprijazniti s to mislijo. „Ne, oče! drugače ne grem, če greste še vi, Anica in Tonček z mano,“ je vselej odgovoril očetu.

Se-le potem, ko so mu dopovedali, da ga bodo prišli vsi večkrat obiskat, in da bo tudi večkrat prišel domov, se je utolažil.

* * *

Prišel je zadnji dan Ivanovih počitnic. Prihodnje jutro so ga mislili oče peljati v mesto. Žalosten je stopal Ivan okolu hiše in večkrat si je moral obrisati solze.

Drugo jutro je bil že na vse zgodaj voz pripravljen. Stara dekla Nežka je bila spekla Ivanu prejšnji dan nekaj peciva, da bi imel za prve dneve v mestu. Oče mu je naložil precejšen sveženj klobas in mesa.

Stara Nežka mu je dala še nekaj opominov; bratec in sestra sta pa jokala in ga prosila, naj pride kmalu domov.

Nato sta sedla z očetom na voz in oddrdrala proti mestu.

* * *

Ivanu se je v mestu dobro godilo. Skrbni oče mu je vse preskrbel: dobro stanovanje, hrano in dobil je sploh vse, česar je potreboval. Kadar so prišli prazniki, je šel domov, kjer se ga vsi z veseljem sprejeli.

Po potovki, ki je hodila vsak teden po dvakrat iz sosednje vasi v Ljubljano, je očetu naznanjal najvažnejše dogodke.

Tako je prišel naš Ivan na srednje šole. Kakor v razredih, tako je bil tudi tu med prvimi učenci.

Očeta je to zelo veselilo. Zato dá naslednje leto še mlajšega sina Tončka v mesto. Sicer ga je to precej stalo, a tolažila ga je misel, da bodeta kdaj oba dobro preskrbljena in se jima ne bo treba na potju s težkim delom ubijati za vsakdanji kruh.

Tako sta bila oba brata v mestu. Tonček se sicer ni tako lahko učil kot Ivan, a s pridnostjo je vendar premagal vse težave. Bil je sicer še jako mlad, a zelo trezno-misleč. Dokler se ni vsega naučil, ga ni nihče spravil od knjig. Tudi Ivan ni bil napačen deček; toda imel je tako dober razum, da si je vsako stvar že v šoli zapomnil; doma je redkokdaj pogledal v kako šolsko knjigo. Tembolj se je pa pečal z drugimi knjigami; če je le dobil kako knjigo, je ni prej odložil, dokler je ni prebral.

Postajal je vedno bolj tih in zamišljen, česar si Tonče ni mogel razjasniti.

Tako je prišel Ivan v peti gimnazijski razred, Tonček pa v prvega. Oba sta bila še vedno pri isti gospodinji na stanovanju. To leto je prišlo še nekaj dijakov iz višjih razredov. Imeli so dve sobi. V prvi je bil Tonček, njegov sošolec in dva manjša dečka. Iz te sobe so držala vrata v drugo, kjer je bil Ivan in trije že bolj odrasli dijaki.

A tu se je začelo sedaj drugo življenje. Dan na dan so prihajali k Ivanu in njegovim tovarišem drugi dijaki. Doma so uganjali šale, zvečer so pa šli v — gostilno.

Tončku kar ni šlo v glavo, zakaj je Ivan tako lahkomišeln; saj so jima oče vendar vedno pravili, da ne smeta denarja po nepotrebnem zapravljati in da ne smeta drugam zahajati kakor v cerkev in šolo.

Tudi je postajal Ivan vedno bolj ošaben. Še celo s Tončkom ni več tako občeval kakor prej.

Nekoč ga prosi Tonček, naj mu nekaj razloži. A Ivan se zadere nanj, rekoč: „Tepec! še tega ne razumeš, kar bi že moral imeti v peti!“ Nato se obrne od njega in gre k oknu.

Tonček odide ves pobit v drugo sobo in se tam razjoka nad bratovo ošabnostjo. Sklenil je, da bo povedal vse to očetu, a nazadnje mu vendar vse odpusti.

Ivan je res v vseh ozirih postajal slabejši. Najraje je še sedel s tovariši v gostilni; proti manjšim dijakom je bil zelo ošaben. Cerkev in molitev je začel opuščati. Knjig ni doma nikdar pogledal. V šoli je bil čisto tako zamišljen, da ni slišal, ko ga je profesor poklical.

To je imelo slabe posledice za Ivana. Zato je tudi vidno nazadoval. Kadar so prišli oče k njemu, vselej jih je prosil denarja. Vrhutega je naredil še med mesecem pri gosposinji dolg.

Očetu se je začelo to čudno zdeti; zato vpraša nekoč Tončka, čemu vendar potrosi Ivan toliko denarja. Ta je prišel v zadrego. Da bi brata zatožil, se mu je zdelo grdo. A na drugi strani bi bilo spet greh, očetu zamolčati kaj slabega. Zato pové očetu, da gre včasih malo v goštilno. Oče je bil zaradi tega zelo nejevoljen.

A kako ga je srce zbolelo, ko Ivana nato opomni, in mu ta odgovori; „Kaj mislite, da bom vedno doma! Saj nisem več otročaj!“ (Konec prih.)

Takega botra pa že ne . . .!

Soharjev Janko je bil še pritlikavec, saj je hodil sto-
sprav prvo leto v šolo. Napredoval je tam prav dobro in se pripravljaval z veseljem tudi za sv. birmo, ki bi imela biti to leto v domači župniji. Zadnje ure tega uka so že prihajale in jelo se je ugibati o izvolitvi birmskega botra.

Nekega popoldne je bil Janko z očetom pri sosedu kovaču.

„Hej, Janko, hej!“ vzradosti se hipoma gostobesedni sajasti kovač, ko mu je že pošlo drugo govorjenje, „kdaj bode vendar konec tvojega uka in kdaj ti pojdem za botra?“

„Vi že nikdar ne!“ oglasi se v skrbeh Janko.

„Da te hencej!“ povzame kovaš in oplazi s kladivom po železu, da se je Janko že ustrašil, „zadnjič si bil obakrat zadovoljen z menoj, a zdaj bi se pa že rad skrhal, mož beseda!“ — „Kaj ne, oče!“ povzame po kratkem prenehljaju, pomenljivo pogleda očeta, za tem pa se zopet sreča z Jankovim pogledom.

„Vas ne in ne!“ zanikuje zopet Janko.

„I, zakaj ti neki ne ugajam?“ čudi se na to prisiljeno kovač. „Glej, ta samokolnica, ki leži okovana v kovačnici, je nova in dokaj velika, da te popeljem